

V. Possenti definiuje biopolitykę w drugim rozdziale książki i określa pole jej oddziaływania, jednak w samej pracy podejmuje zaledwie kilka jej wątków. Także w dziedzinie społeczno-politycznej odnosi się przede wszystkim do liberalizmu, częściowo do demokracji. Tymczasem biopolityka obejmuje o wiele większy obszar zagadnień przyrodniczo-społecznych i medycznych. Zrozumiałe jednak jest ograniczenie przez autora zakresu tematów ze względu na ich wielość i potrzebę dogłębnej analizy. Wskazuje to jednocześnie na potrzebę kontynuowania komentarza rozlicznych wątków. Cennym elementem pracy są przywoływane przez autora odniesienia do prawa tak krajowego, jak i międzynarodowego, jednak ogranicza je w większości do ustawodawstwa włoskiego i prawa Unii Europejskiej.

Książka V. Possentiego pt. *La rivoluzione biopolitica*, choć jest jednym z wielu komentarzy w środowisku Zachodu na temat zjawiska biopolityki, stanowi cenny głos w dyskusji. Krytyka, którą podnosi autor, pozwala na określenie zdecydowanego stanowiska etycznego. Dopiero z tej pozycji należy przyjrzeć się kwestiom i praktykom, które w dużej mierze opierają się na postmodernistycznej interpretacji rzeczywistości, przepełnionej relatywizmem, nihilizmem i materializmem. Dzieło V. Possentiego w sposób odważny i stanowczy odpowiada na wyzwanie, jakie wspólnie stanowi biopolityka.

Magdalena Łońska
Doktorantka w Instytucie Teologii Moralnej KUL

Kazimierz SYNOWCZYK OFM^{Cap}, *Powołani do miłości doskonałej. O życiu zakonnym według bł. Honorata Koźmińskiego*, Kalwaria Zebrzydowska: Wydawnictwo Calvarianum 2015, ss. 168.

Z Objawienia Bożego dowiadujemy się, że miłość Boga i bliźniego jest pierwszym i najważniejszym przykazaniem. Co więcej, miłość jest najdoskonalszą formą odpowiedzi człowieka na uprzedzającą, miłosierną miłość Boga, a jej sprawdzianem jest nasz stosunek do ludzi. Stąd najważniejszym wymiarem powołania chrześcijanina, a w sposób wyjątkowy osób konsekrowanych, jest stałe wzrastanie w miłości Boga i drugiego człowieka. Siostry i bracia zakonni stanowią dusze wybrane – mają bowiem być wzorem dla innych w dążeniu do miłości doskonałej.

Trwający od 2 lutego 2015 do 2 lutego 2016 Rok Życia Konsekrowanego sprzyjał pogłębionej refleksji nad istotą powołania do wyłącznej służby Bożej. Dlatego z radością należy przyjąć wszelkie inicjatywy, także te o charakterze publicystycznym, które miały na celu przypomnieć i ukazać na nowo co stanowi „sól” życia konsekrowanego. Recenzowana monografia jest właśnie takim wartościowym wkładem do

teologicznej refleksji Kościoła nad naturą i misją życia zakonnego. Jej autor – ojciec Kazimierz Synowczyk, kapłan i zakonnik z Warszawskiej Prowincji Braci Mniejszych Kapucynów – dokonuje analizy i opisu powołania do miłości w życiu osób konsekrowanych na podstawie nauczania i przykładu życia błogosławionego Honorata Koźmińskiego. Wykazuje przy tym swoje kompetencje naukowe do tego rodzaju pracy badawczej. Jest doktorem teologii duchowości i specjalizuje się w duchowości franciszkańskiej i honorackiej.

Zasadnicza treść książki podzielona jest na trzy części, w których autor kolejno omawia zagadnienie miłości Boga, miłości we wspólnocie oraz miłości bliźniego. Słusznie – jako punkt wyjścia – ojciec Kazimierz ukazuje podmiotowy wymiar Bożej miłości. Jest to miłość, która ma charakter odwieczny i została nam objawiona najpierw w dziele stworzenia, następnie we Wcieleniu Syna Bożego, a aktualnie doświadczamy jej zbawczej mocy w Kościele świętym jako Mistycznym Ciele Chrystusa. Pisząc z kolei o miłości Boga w znaczeniu przedmiotowym, autor wskazuje na to, że osoby powołane do zachowywania rad ewangelicznych stawiają Boga zawsze na pierwszym miejscu w swoim życiu, trwają w oblubieńczej więzi z Chrystusem, zachowują Ewangelię i naśladują Jezusa posłusznego, ubogiego i dziewiczego.

Druga część książki, poświęcona miłości we wspólnocie, trafnie najpierw podkreśla główną zasadę trwania w braterskiej wspólnocie, jaką jest wezwanie do budowania komunii dzieci Bożych zjednoczonych ślubami zakonnymi, braterską przyjaźnią i wzajemnym „byciem dla”. Konkretnymi środkami umacniania więzi braterskich są: modlitwa, praca oraz posłuszeństwo przełożonym, którzy sprawując posługę władzy, odpowiadają za jedność we wspólnocie.

W trzeciej części o. Synowczyk, analizując teksty bł. Honorata na temat miłości bliźniego, wydobywa z nich przesłanie, by osoby konsekrowane, jako świadkowie miłości Boga, wynosiły bezinteresowny dar z siebie także poza obręb wspólnoty zakonnej i dążyły przez to do objęcia chrześcijańską miłością wszystkich ludzi. Takie działanie jest przede wszystkim zakorzenione w Chrystusowym przykazaniu i przykładzie miłości – zwłaszcza tych, którzy „się źle mają”. Stąd służebna obecność osób konsekrowanych w świecie przejawia się w pokornej i bezinteresownej służbie maluczkim i ubogim, zaś apostołska obecność realizuje się w głoszeniu słowa Bożego i szafowaniu sakramentami. Słusznie jednak podkreśla autor, że „pierwszym i podstawowym zadaniem w życiu zakonnym jest poszukiwanie Boga i odkrywanie Jego prawdziwego oblicza, aby Je kontemplować i wielbić” (s. 142). Staje się to szczególnie możliwe w doświadczeniu miłości miłosiernej Pana Boga. Człowiek, doświadczając łaski miłosierdzia Bożego, sam staje się wezwany do czynienia miłosierdzia innym: „Błogosławieni miłosierni, albowiem oni miłosierdzia dostąpią” (Mt 5,7).

Na zakończenie należy podkreślić, że tytułowe „powołanie do miłości doskonałej” stanowi istotę powołania chrześcijańskiego w ogóle. Nie mniej jednak każdy chrześcijanin realizuje to wezwanie na właściwych dla swego stanu życia drogach. Osoby konsekrowane czynią to poprzez zachowywanie rad ewangelicznych. Zostały wezwane do radykalnego pójścia za Chrystusem Panem w życiu zakonnym, a ich głównym celem jest osiągnięcie doskonałej miłości Boga i bliźniego. Dobrze rozumiał to błogosławiony Honorat, dla którego istotą życia konsekrowanego i nieustanną troską było właśnie dążenie do doskonałości rozumianej jako zjednoczenie z Bogiem po-

przez więzy miłości. Dlatego omawiane studium, zawierające pogłębioną i rzetelną analizę tekstów Błogosławionego z Białej Podlaskiej, stanowi cenne źródło refleksji dla tych, którzy chcieliby przyjrzeć się własnemu powołaniu do miłości doskonałej.

Adam Zadroga
Katedra Życia Społecznego Rodziny KUL

Bernard G. PRUSAK, *Parental Obligations and Bioethics: The Duties of a Creator*, New York: Routledge 2013 ss. X + 162.

Kwestia relacji rodzice–dzieci jest nieustannie aktualna. Współczesne praktyki biomedyczne wprowadzają wszakże nowe odcienie do znanych od lat problemów. W kontekście takich działań, jak macierzyństwo zastępcze czy sztuczne zapłodnienie, szczególnie ostro staje pytanie: które z uczestniczących w procesie „stwarzania” dziecka osób mogą być uznani za rodziców? Konsekwentnie pojawia się też pytanie o odpowiedzialność rodzicielską: czy oddanie swoich gamet albo użyczenie macicy nakłada na osobę jakiegokolwiek zobowiązanie wobec nowo narodzonego? Tym zagadnieniom poświęcił swoją książkę *Parental Obligations and Bioethics: The Duties of a Creator* wydaną w serii *Annals of Bioethics* dr Bernard G. Prusak.

Autor jest profesorem nadzwyczajnym filozofii i dyrektorem McGowan Center for Ethics and Social Responsibility w King’s College w Wilkes-Barre w Pensylwanii. Wykłada etykę biznesu, etykę służby zdrowia oraz filozofię społeczną i polityczną. Zainteresowania naukowe Prusaka skupiają się na moralnej i społecznej filozofii, a publikacje w czasopismach dotyczą takich zagadnień, jak: obowiązki rodzicielskie i prawa dzieci, sumienie, przebaczenie, wojna oraz moralne granice rynku. W maju 2016 ma być opublikowana jego książka *Catholic Moral Philosophy in Practice and Theory: An Introduction*.

We wprowadzeniu do *Parental Obligations and Bioethics* autor wyjaśnia, co skłoniło go do napisania dzieła. Stawia sobie za cel ukazanie, że odpowiedzialność rodzicielska i bycie „wystarczająco dobrym” rodzicem nie ogranicza się do uszanowania praw dziecka. Świadomie przy tym nie zajmuje się osobami, które będą dziecko wychowywać, ale odwołując się do opowieści o Frankensteinie, zastanawia się nad pytaniem: jakie obowiązki ma „stwórca” wobec swojego stworzenia? (por. s. 2-3).

Książka składa się z sześciu rozdziałów, które częściowo powtarzają materiał z wcześniej opublikowanych artykułów Prusaka. Najpierw autor czyni eksperyment myślowy, zastanawiając się, czy moralnym jest poczęcie dziecka tylko i wyłącznie w celu oddania go po urodzeniu. W ten sposób szuka nie tylko określenia obowiązków rodzicielskich, ale także ich fundamentu. Prezentuje dwie istniejące koncepcje: „causal account” i „voluntarist account”. Pierwsza z nich wprowadza obowiązki